

DIN TOPONIMIA SATELOR ALMAȘ, BĂBIU, CUTIȘ

Din motive strict administrative ordonarea localităților pentru cercetarea necesară la Tezaurul toponimic al României s-a făcut după criteriul împărțirii administrative de la data anchetei (1978 și 1983). Așa se explică că localitățile înglobate la comuna Almaș, una dintre cele mai mari comune, sunt cercetate sub sigla județului Sălaj. Fildu de Jos, localitate învecinată cu satul Almaș este punct de anchetă — 291 — în apreciată lucrare „Atlasul Lingvistic Român pe regiuni — Transilvania”. Majoritatea localităților din actualul județ Sălaj sunt cuprinse în „Atlasul Lingvistic Român pe regiuni — Crișana” în curs de redactare.

Satul Almaș este prima dată atestat în anul 1239, Băbiu în 1291 și Cutiș în 1453. Datele sunt preluate din cunoscuta lucrare a lui Coriolan Suciu, „Dicționar istoric al localităților din Transilvania”. La data anchetei satul Almaș, reședință de comună, avea 1519 locuitori, din care aproximativ 1000 de origine română; satul Băbiuc, cel mai mic, avea 210 de locuitori din care 130 de origine română; Cutiș cu o populație de sută la sută românească era de 215 locuitori. Datele sunt preluate din statisticile primăriei Almaș.

Subiecții care au furnizat informațiile sunt recrutați pe baza unei grile în care elementul preponderent este să fie localnic și fără prea multe deplasări din zonă. Pentru punctul de anchetă Almaș am discutat cu: Ghila Alexandru (născut în 1917), Ghila Ștefan (n. 1895) și Brândaș Nicolae (n. 1919); Băbiu: Brândaș Todor (n. 1919), Moga Ioan (n. 1919); Cutiș: Pantea Todor (1907).

Pe lângă aceste persoane, care au constituit subiecții de bază, s-au folosit ocazional și alți localnici pentru completarea datelor.

ALMAȘ — SJ 17

Aghireș, „fânaț și teren arător“

Amburús „fânaț și arător înconjurat de păduri“

Bósoșmai „loc de coaste, e către Sfâraș“

Borza „groapă mare cu pășune și fântâni“

Buhărie „loc de coaste care vine până în sat“

Capu Dealului „aici se termină în lungime dealu și pădurea“

Capu Mestecenilor „este capătul văii. Nu sunt mesteceni“

Căsága „pădure de stejar la marginea satului, în jur teren agricol“

Chișeghiu „teren arător și pădure de stejar“

Cigaș „deal cu vie“

Ciorgău „loc de fânaț pe care sunt izvoare“

Ciupanu „teren arător și pădure“.

(La) Coaste „loc de dâmb la marginea satului“

Cormoșăga „teren arător și fânaț“
 Crăciuneasa „fânaț pe un loc de pantă“
 Crăiasa „pășune frumoasă cu pădure“
 Cripta „loc pe care este o criptă“
 Cutăie „nume vechi, deal folosit ca și cosalău, pe vârf e pădure“
 Curmătura Cărbunarului „pășune și pădure de stejar. Aici se făceau
 cărbuni“
 Dealu Hidocútului „loc de față pe un deal de 50 m. înălțime“
 Dâmbu Acastăilor „deal mai mare pe care au fost spânzurători“
 Dâmbu Morii „dâmb pe care a fost o moară“
 Drumu Cetății „drum ce duce la Cetate“
 Dosu Căucii „fânaț și pădure“
 După Curmătură „loc pe unde mergeau vitele la pășune“
 A Fildului „drum ce duce în satul Fild“
 Fântâna de la Bărcărie „aici se țineau oile berce“
 Fântâna de Ciment „loc pe care e o fântână din ciment“
 Fântâna Caprii „loc cu o fântână pe locul omului ciufulit ~“
 Fântâna Culii „loc cu o fântână, a fost a lui Cula“
 Fântâna Strâmtorii „pământ în lungime pe care este o fântână“
 Fântâna Cuéjii „pășune împădurită“
 Fundu Meșterégii „loc de față unde se termina locul numit ~“
 Fundu Petrăii „fundul grópii, teren arabil și pădure“
 Fundu Rátului „teren arător în hotar cu Cuzăplac“
 Fundu Văii „loc unde se termină Ciorgăul“
 Ghindărie „loc cu ghinde bune pentru porci“
 Gotóiu „o suprafață mare de teren arător și pădure“
 Gropile „loc de față chiar pe Moștereaga“
 Groapa lui Andriș „teren arător a fost a lui ~“
 Groapa Alunilor „arător și pășune, au fost aluni“
 Groapa lui Boboș „pământ a lui ~“
 Groapa Buteștilor „loc de pădure a fost a familiei cu numele Butești“
 Groapa lui Bândicuț „loc de pădure și fânaț a lui ~“
 Groapa lui Bozdeii „o porțiune de rât pe care e o pășune“
 Groapa Bedii „teren agricol și pădure a fost a lui Beda“
 Groapa Cerilor „cosalău, a fost pădure de cer“
 Groapa Ciuféștilor „cosalău a fost a familiei poreclită ~“
 Groapa Chereștilor „fânaț și pădure, a fost a lui Chereji“
 Groapa lui Chișei „pădure și rât a fost a lui ~“
 Groapa lui Cívaci „pășune în pădure a omului numit ~“
 Groapa lui Clitón „fânaț și pădure de gorun, a fost a unui om ~“
 Groapa lui Ciocoi „arător și pădure a lui ~“
 Groapa Deăsă „teren care a fost arător, acum imaș pentru porci“
 Groapa Dolții „teren agricol cu pădure a lui ~“
 Groapa Fagilor „pășune înconjurată de fagi“
 Groapa Fercheștilor „a fost pădure proprietatea oamenilor numiți Fer-
 che“
 Groapa Giúrchii „teren arător și pădure a lui ~“
 Groapa Graurilor „pășune în pădure sunt grauri“
 Groapa Juncilor „loc pe deal lângă pădure“

Groapa Petri Florii „pășune și loc de coaste a fost a lui ~“
 Groapa Lupului „fânaț și pășune, a unui om ciufulit ~“
 Groapa Mutului „teren arător și pădure a omului ciufulit ~“
 Groapa Neagră „loc de pădure și arător“
 Groapa Neagră „o bucată de pădure“
 Groapa Oilor „veneau pe vremuri cu oile aici, acum arător“
 Groapa Tăului „loc de fânaț și arător, mai sus a fost un tău“
 Grădinoaia „cosalău“
 Grădina lui Andriș „grădina a fost a lui ~“
 Grădina Bordilului „o grădină a lui Bordilă“
 Grădina lui Costea „loc de cosalău a lui ~“
 Grădina Chișuții „a fost grădină și livadă a lui ~“
 Grădina Pălincarului „loc a unui om care făcea țuică“
 Grădina lui Viștoii „loc cu pruni a lui ~“
 Guioa „loc de lângă pârâul care se varsă în Valea Almașului“
 Gura Guedjii „teren arător și pădure“
 Gura Sinașului „aici s-a deschis o groapă, către Tămașa
 Huita „fântână de adăpat vite“
 Hidecutu „o fântână cu apă rece, e lângă pădure pe un deal“
 Hintăușia „teren arător, pădure, fânaț. Este pe deal“
 (La) Iepure „drum ce duce la Sfăraș, Jebuc și Stana“
 Între Șanțuri „drum care vine de la Petrinzel“
 Larga Măcii „fânaț este o groapă largită la capătul văii“
 Maca „o vâlcică curge către Băbiu“
 Meștereaga „loc foarte bun, fânaț, pășune și arător“
 Mira Pótoș „loc pe coaste, e pășune“
 Moara Coșului „a fost moară, de la porecla ~“
 Moara Mărgănanului „moara a fost a lui Mărgănanu“
 Mocoșvéghi „teren arător și pădure“
 Mughioruț „deluț cu aluni“
 Nodéie „teren arabil, au fost nade, e loc cu case“
 Olăhăi „loc de șes și arător, se pare că aici s-au dat lupte cândva“
 Orbanu „vie și teren arător, a fost a lui Orban“
 Pădurea Cetății „pădure de carpăn lângă cetate“
 Peștera Sfântului „loc pe care este o peșteră a fost a unui om care a
 fost făt la biserică“
 Petraia „teren arător și fânaț“
 Petrișu „teren arător care duce către Valea Tăudului“
 Pintoáia „teren arabil a fost a lui Pinteia“
 Poiana Turnului „locul de poiană unde e turnul cetății“
 Podu cel Mare în Jos „locul de lângă Podul cel Mare“
 Podu lui Ciupeii „loc pe care e un pod, locul a fost a lui ~“
 Popága din Jos „groapă pe care e teren arabil și pădure“
 Popága din Sus „teren arător e mai sus“
 Rapău „pădure de pin“
 Rātu Sfărașului „loc arător și loc drept către Sfăraș“
 Semezău „teren arător și pădure“
 Șecu Băbiului sau Gura Măcii „teren arător pe lângă Maca“
 Silașveghiu „fânaț și pădure de stejar“

Silințaia „teren arător, livadă de pomi și pădure“
 Sub Ciungi „pădure de stejar, este aproape tăiată“
 Sub Dos „loc întunecos către Tâmașa“
 Sub Orbanu „loc de vie și arător“
 Șura lui Mihoc „loc de casă a lui ~“
 Șurile din Săs „loc deluros pe care au fost case“
 Șurile din Jos „teren arător și pădure“
 Tabla de la Bărcărie „loc drept, au fost grajduri“
 Tabla de la Șănuca „loc drept, a stat omul numit ~“
 Tău Guejii „a fost scaldătoare pentru bivoli“
 Tău Popii „loc cu un tău e fânaț și a fost a preotului“
 Tirica „groapă adică teren arător, așezat pe un deal“
 Toloșeie „teren arător și pădure de stejar“
 Ulița Bolojii „ulița care duce la Tăud, stă un om numit Bologa“
 Valea Almașului „apa care izvorește de la Jebuc și locul din jur“
 Valea Băbdiului „vale cu apă ce izvorește din Poic“
 Valea Tăudului „vale de apă, curge către satul Tăud“
 Via lui Timar „vie și pomărie a fost a lui ~“
 Viile din Gura Meșteregii „vii pe deal la marginea satului“
 Vițălărie „loc unde stăteau viței“

BĂBIU — SJ. 18

(La) Alunii Pocăitului „teren drept a fost a unui om poreclit ~“
 Bologa „o pantă de deal lângă o luncă“
 Calea Sfărașului „drum către Sfăraș“
 Căstăi „loc de față pe care au fost spânzurători“
 Cioroiu „teren agricol pe care este o fântână“
 Ciutuji sau Dosu Cioroiului „au fost mesteceni care s-au tăiat“
 (Pe) Coaste sau Tabla „a fost o pășune“
 Coturile Almașului „teren de fânaț lângă Valea Almașului“
 Coturile Mesteacănului „teren cosalău e lângă Valea Mesteacănului“
 Crucea lui David „o cruce de mormânt a unui evreu“
 Crucea Iovului „loc pe care e o cruce de mormânt“
 Culeșoia „pășune, e o adâncitură în pădure“
 Dealu Irinii „picior de deal a lui ~“
 Dâmburele „delușor, pe aici trece drumul“
 Dosu Bolojii „loc de dos a omului Bologa“
 Dosu Cioroiului „teren agricol ondulat“
 Dosu Săciorii „dos de deal în pantă“
 Dubău „teren agricol de față, ondulat“
 Dumbrava „pământ arabil lângă o pădure“
 După Garduri „pământ agricol cu construcții“
 După Sat „loc din sus de sat, lângă pădure“
 Fața Bolojii „teren agricol de față, ondulat“
 Fața Cioroiului „teren agricol, loc pe care bate soarele“
 Fundu lui Balmoș „teren arabil ca o limbă, a lui ~“
 Fundu Bolojii „teren agricol unde se termină pământul agricol“

Fundu Leontii „teren agricol în pantă, a lui ~“
 Fundu Ursului „teren arabil a lui ~“
 Fundu Vilii „teren arabil și fânaș a lui Vilă“
 Grădina lui Bedii „cosalău a lui ~“
 Gura Măcii „teren arabil, neted lângă Maca“
 Gura Petrăii „loc drept cu piatră multă“
 Gura Răbicului „teren arabil, aici începe locul“
 Hagău „se numește ., Rātu Mare, loc agricol“
 Iertașuri „loc unde s-a cultivat cartofi“
 Mereze „pământ agricol, cândva aici stăteau vitele“
 Moara lui Ianco „a fost o moară a lui ~“
 Moinele „teren agricol sub pădure“
 Părău Bolojii „părău cu apă când plouă“
 Părău lui Butuc „parte de hotar pe unde curge un părău, a fost a unui om numit ~“
 Părău Zăpodii „părău mic, cu apă puțină“
 Părău Culeșoii „vale cu apă, se varsă în Valea Almașului“
 Părău Dubăului „părău mic, cu apă puțină“
 Părău Răbicului „părău mic, e cu apă când plouă“
 Părău Sociorii „părău mic, are apă când plouă“
 Părău Zăopdii „părău mic, cu apă puțină“
 Popăga „teren agricol, ondulat și e sub poală de pădure“
 Poprātu „teren agricol ondulat“
 Prunii Banului „teren agricol, au fost pruni și a fost a lui ~“
 Pusta la Șieu „teren arabil în pantă“
 Răbicu „teren de adâncitură între 2 păduri“
 Rātu Mare „teren drept, cosalău“
 Săcioara Mare „loc neted, e fânaș și agricol“
 Săcioara Mică „limbă de pământ între două păduri“
 Șesu „loc drept“
 Tabla „i se zice și Coaste, a fost pășune“
 (La) Țigani „teren arabil, aici stau țigani“
 (La) Vad „fânaș pe un teren mic“
 Valea Băbiului „vale cu apă, vine din satul Mesteacăn“
 Viile lui Costan „au fost vii și au fost a lui ~“
 Viile lui Toader „teren agricol și vie au fost a lui ~“
 Zăpodia Băbiului „loc de ridicătură plantat cu pomi“

CUTIȘ — SJ. 19

(La) Arini „teren arabil în pantă“
 Bodiăsa „groapă folosită ca și fânaș și arător“
 Cândoăia „teren arabil în pantă“
 Cândoăia Dincoace „teren arabil în pantă despărțit de o vale“
 Citera „coastă, pe aici umblă oile“
 Coasta Luchii „coaste de deal și agricol a fost a lui Luca“
 Coasta Lușchii „teren în pantă“

Corboiaia „cosalău într-o groapă“
 Crănzăști „teren agricol, fânaț și cosalău“
 Dealu Lușchii „loc mai înalt la marginea satului“
 Dâmbrava „un deal în pantă, e cosalău“
 (La) Dos „teren arabil, pe o pantă dulce“
 Doscior „teren arabil în pantă“
 (La) Fagi „un pârâu este răchită în jur“
 (Pe) Față „teren arabil pe lângă drum, pe vale în sus“
 Fața Cutișului „loc de soare, teren arabil“
 Fața Luchii „teren arabil, loc de față a fost a lui Luca“
 Făgițal „teren arabil și fânaț pe lângă care curge o apă“
 Fântâna Bochii „cosalău pe care e o fântână, a fost a fam. Boca“
 Gardu Țarinii „teren arabil în pantă“
 Groapa lui Crișan „teren arabil a fost a lui ~“
 Groapa lui Grițar „cosalău a fost a unui om poreclit ~“
 Horhițe „teren arabil pe care este un izvor“
 Lincești „teren arabil și fânaț“
 Lobiște „teren arabil în coaste și pe vale“
 Lunca „loc arător în vale“
 Lușca „teren de dos pe care cresc luște (reg.)“
 Mănăstireă „teren arabil și fânaț, a fost cândva o mănăstire aici“
 Moina „teren mai puțin bun de agricultură“
 Mudurești „teren arabil, a fost a familiei Mudure“
 Murga „teren arabil, grădină, e înconjurat de pădure“
 Pârâu lui Talpoș „pârâu cu apă, locul din jur a fost a lui ~“
 Pietrișu „teren în pantă și pe deal“
 Podereu „teren arabil și cosalău pe lângă sat“
 Podu Lușchii „locul din jurul podului, e teren bun“
 Ponița „teren arabil în pantă“
 Ramita „teren arabil și fânaț“
 Rădăcini „teren arabil, e loc de față“
 (La) Râpa „teren arabil în pantă“
 Rături „fânaț și pășune în vale“
 Râtu lui Mariș „teren arabil și fânaț a fost a lui ~“
 Spârla „fânaț și teren arabil, e în pantă“
 Straturi „teren agricol bun“
 Strâmtura „fânaț, în formă de potcoavă“
 Sub Citeră „teren arabil sub deal“
 Sub Osoi „teren de fânaț și agricol mai jos“
 Sub Pădure „fânaț lângă pădure“
 Sub Vii „teren arabil, mai sus au fost vii“
 (La) Șes „teren arabil pe un loc drept“
 Șăoia „teren drept de șes“
 (La) Temeteu „locul unde-i cimitiru“
 Valea Ciutișului „vale cu apă care trece prin sat“
 Vătăști „teren arabil și fânaț pe o pantă“
 Vâlceaia „rât e cosalău“

GABRIEL VASILIU

DE LA TOPONYMIE DES VILLAGES ALMAȘ, BABIU, CUTIȘ**(Résumé)**

L'article présente une enquête effectuée dans deux étapes en 1978 et 1983 pour la thème „Trésor toponimiques de la Roumanie“. Un examination attentif des résultats prouve que les toponymes roumaines sont prépondérants.

Le matériel toponymique peut être utilisé dans les recherches de linguistique et celles historiques.